EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.7.13
KOM(2010) 375 galutinis

2010/0208 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo iš dalies keičiamos Direktyvos 2001/18/EB nuostatos dėl valstybių narių galimybės savo teritorijoje riboti ar drausti GMO auginimą

{KOM(2010) 380 galutinis}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. Pasiūlymo aplinkybės

Europos Sąjunga (ES) nustatė išsamią teisinę sistemą, pagal kurią išduodami produktų, kurie sudaryti iš genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) arba kurie yra iš jų kilę, leidimai. Leidimų išdavimo tvarka susijusi su GMO naudojimu maisto produktuose ir pašaruose, pramoniniu perdirbimu bei auginimu ir su iš jų gautais produktais, skirtais naudoti maistui ir pašarams.

Europos Sąjungos leidimų išdavimo sistema skirta užkirsti kelią neigiamam GMO poveikiui žmonių ir gyvūnų sveikatai bei aplinkai ir sukurti šių produktų vidaus rinką. Dviejuose teisės aktuose – Direktyvoje 2001/18/EB dėl GMO išleidimo į aplinką[1] ir Reglamente (EB) Nr. 1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų[2] – pateiktos nuostatos dėl GMO leidimų išdavimo prieš juos pateikiant rinkai. Abiejuose teisės aktuose nustatyti moksliškai pagrįsti galimo pavojaus žmonių ir gyvūnų sveikatai ir aplinkai vertinimo standartai ir ženklinimo reikalavimai. Be to, Reglamente (EB) Nr. 1830/2003[3] nustatytos GMO atsekamumo ir ženklinimo ir iš GMO pagaminto maisto ir pašarų atsekamumo taisyklės.

2008 m. Tarybos išvadose galiojanti teisinė GMO reglamentuojanti sistema laikoma išsamia ir jose pabrėžiama, kad būtina geriau įgyvendinti priimtas nuostatas, ypač susijusias su auginimu. Taip pat nurodoma, kad būtina toliau nedelsiant nagrinėti prašymus. 2009 m. kovo mėn. Taryba atmetė Komisijos pasiūlymus, kuriuose prašoma Austrijos ir Vengrijos panaikinti savo nacionalines apsaugos priemones, nes remiantis Europos maisto saugos tarnyba (EMST), jos nebuvo pakankamai moksliškai pagrįstos, kaip reikalaujama pagal ES teisės aktus. Vėliau 13 valstybių narių grupė[4] paragino Komisiją parengti pasiūlymus dėl laisvės valstybėms narėms suteikimo spręsti dėl GMO auginimo[5].

2009 m. rugsėjo mėn. Komisijos pirmininko J. M. Barroso parengtose naujos Komisijos politinėse gairėse subsidiarumo principas GMO srityje paminėtas kaip pavyzdys iš srities, kurioje ne visada galima išlaikyti tinkamą pusiausvyrą tarp ES sistemos ir būtinybės atsižvelgti į 27 ES valstybių narių skirtumus. Pagal šias gaires turėtų būti įmanoma suderinti moksliniais duomenimis grindžiamą Europos Sąjungos GMO leidimų išdavimo sistemą su valstybių narių laisve spręsti, ar jos pageidauja auginti genetiškai modifikuotas kultūras savo teritorijoje.

Siūlomu reglamentu siekiama įgyvendinti šias gaires – sukurti GMO reglamentuojančių ES teisės aktų sistemos teisinį pagrindą, kad valstybėms narėms būtų leista riboti ar drausti GMO, kuriuos leista naudoti ES lygmeniu, auginimą visoje jų teritorijoje arba atskirose jos dalyse. Šis draudimas ar apribojimas turi būti grindžiamas argumentais, neįtrauktais į pavojaus aplinkai ir sveikatai vertinimą remiantis ES leidimų išdavimo sistema.

---

1 OL L 106, 2001 4 17, p. 1.
2 OL L 268, 2003 10 18, p. 1.
3 OL L 268, 2003 10 18, p. 24.
4 AT, BG, IE, EL, CY, LV, LT, HU, LU, MT, NL, PL ir SI.
5 Atitinkami pasitarimai surengti per 2009 m. kovo 2 d., kovo 23 d. ir birželio 25 d. Tarybos posėdžius.

2. Priimtiniausia pasirinktis ir jos poveikio vertinimas

2.1. ES teisinės sistemos keitimo priežastys palyginti su kitomis pasirinktimis

A. Dabartine teisine sistema ne visiškai atsižvelgiama į būtinybę suteikti valstybėms narėms daugiau laisvės spręsti dėl GMO auginimo, nes ja nesuteikiama valstybėms pakankamai lankstumo sprendžiant dėl GMO auginimo išdavus jų leidimus ES lygmeniu.

Rekomendacijos dėl sambūvio[6] pakeitimas rekomendacija dėl nacionalinių priemonių, skirtų išvengti netyčinio GMO atsiradimo tradicinėse ir ekologiškose kultūrose, rengimo gairių yra vienas iš pirmų žingsnių pripažįstant valstybių narių poreikį turėti daugiau galimybių atsižvelgti į ūkininkavimo ypatumus savo teritorijoje. Tačiau į naujos rekomendacijos aprėptį, atitinkančią Direktyvos 2001/18/EB 26a straipsnį[7], gali būti įtrauktos tik priemonės, skirtos išvengti netyčinio GMO atsiradimo kitose kultūrose ir suteikiančios valstybėms narėms mažiau erdvės sprendimams priimti negu jos būtų priėmus išsamų teisinį pakeitimą.

Keletas kitų su ES GMO leidimų išdavimo sistema susijusių elementų galėtų sudaryti galimybę auginimo valstybėse narėse ypatumams apsvarstyti. Tai būtų i) regioninių aspektų svarstymas atliekant pavojaus vertinimą ir taikant leidimų išdavimo sąlygas arba ii) kitų teisėtų veiksnių remiantis reglamentu svarstymas. Tačiau šios pasirinktys turėtų įtakos tik leidimų patvirtinimo ES lygmeniu būdui. Be to, sistema, pagal kurią galėtų būti taikomi šie elementai, atrodo per daug varžanti. Todėl jie neatitiktų svarbiausio sumanymo – leisti valstybėms narėms priimti sprendimą dėl GMO auginimo atsižvelgiant į savo ypatumus.

Šiuo metu valstybės narės neturi galimybių įvertinti leistų naudoti GMO auginimo, dėl to keletą kartų kai kurios valstybės narės balsavo nesivadovaudamos moksliškai pagrįstais argumentais. Kai kurios iš jų pasinaudojo taikomomis apsaugos sąlygomis arba specialia Sutartyje nustatyta pranešimų teikimo tvarka vidaus rinkos srityje, taip siekdamos uždrausti auginti GMO nacionaliniu lygmeniu.

B. Todėl galiojančią ES teisinę sistemą reikėtų iš dalies pakeisti, siekiant palengvinti sprendimų priėmimą ir atsižvelgti į visus susijusius veiksnius. Taip pat tikimasi sumažinti atvejų, kai valstybės narės naudojasi apsaugos priemonėmis, skaičių – remiantis teisės aktais toks naudojimasis privalo būti grindžiamas tik naujais arba papildomais moksliniais duomenimis apie GMO saugumą aplinkos ir sveikatos atžvilgiu. Taip sumažėtų Komisijai ir EMST tenkanti institucinio darbo našta. Be to, valstybės narės, siekdamos uždrausti arba riboti GMO auginimą savo teritorijose dėl kitos dingsties nei sveikatos ir aplinkos

---

[6] 2003 m. liepos 23 d. Komisijos rekomendacija dėl nacionalinių strategijų ir gerosios patirties kūrimo gairių siekiant užtikrinti genetiškai modifikuotų pasėlių sambūvį su tradiciniais ir ekologiškais pasėliais.

[7] Pagal Direktyvos 2001/18/EB 26a straipsnio 1 dalį, „valstybės narės gali imtis atitinkamų priemonių, kad išvengtų netyčinio GMO atsiradimo kituose produktuose“.

apsauga, netaikytų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 5 dalyje nustatytos procedūros. Be to, tikimasi, kad siūlomas pakeitimas suteiks teisinio tikrumo valstybėms narėms, pageidaujančioms riboti arba drausti GMO auginimą. Galiausiai jis suteiks daugiau aiškumo dėl GMO auginimo ES suinteresuotiems subjektams (pvz., GMO ūkininkams, ekologiškai ūkininkaujantiems ūkininkams, tradiciniams ūkininkams, sėklų augintojams, eksportuotojams ir importuotojams, gyvulių augintojams, pašarų perdirbimo įmonėms, vartotojams ir biotechnologijų bendrovėms) ir greičiausiai bus lengviau numatyti sprendimų priėmimo procesą.

2.2. Ekonominis, socialinis pasiūlymo poveikis ir jo poveikis aplinkai

Europos Sąjungoje iki šiol nebuvo auginama daug GMO. Todėl iš anksto sunku tiksliai kiekybiškai įvertinti galimą ekonominį, socialinį poveikį ir poveikį aplinkai, jei valstybėms narėms būtų leista drausti ar riboti auginimą.

2.2.1. *Ekonominis poveikis*

Pasiūlymas neturi poveikio ES GMO leidimų išdavimo tvarkai, o Komisija ir toliau nagrinės prašymus dėl auginimo pagal galiojančias taisykles. Todėl pasiūlymas neturės tiesioginio poveikio pareiškėjams. Tai susiję su 17 neišnagrinėtų prašymų dėl (daugiausia kukurūzų) leidimo ar pakartotinio leidimo išdavimo[8].

A. Dabartinių tendencijų tąsa. Genetiškai modifikuotų kultūrų ir sėklų gamyba Europos Sąjungoje

Remiantis dabartine nedidele auginimo Europos Sąjungoje patirtimi, tikimasi, kad Europos Sąjungoje genetiškai modifikuotų sėklų gamyba vyks, o GMO bus auginami daugiausia tose valstybėse narėse, kurių teritorijoje tokia auginimo praktika jau taikyta. Bendra galima GMO auginimo paplitimo Europos Sąjungoje sparta, remiantis įvairiais scenarijais, sumodeliuotais pagal galiojančią teisinę sistemą, kol kas nėra aiški[9]. Auginimo paplitimas tarp ūkininkų priklausys nuo to, kaip pavyks suderinti, iš vienos pusės, tikėtiną didesnį produktyvumą ar rinkos galimybes ir, iš kitos pusės, galimus suvaržymus, pvz., didesnes genetiškai modifikuotų sėklų kainas, didesnes genetiškai nemodifikuotų produktų kainas, galimą priešišką rinkų reakciją[10] ir nacionalinių sambūvio bei atsakomybės priemonių sąnaudas. Regionuose, kuriuose be tradicinių sėklų gamybos, užsiimama ir didelio masto

8 14 prašymų dėl kukurūzų, vienas dėl sojos pupelių, vienas dėl cukrinių runkelių ir vienas dėl bulvių.

9 „The economics of adventitious presence thresholds in the EU seed market“, Kalaitzandonakes, Magnier, darbinis dokumentas, 2007 m. birželio mėn.

10 Remiantis 2006 m. Komisijos įgyvendinimo ataskaita dėl Reglamento (EB) Nr. 1829/2003, skiriasi ES paženklintiems genetiškai modifikuotiems maisto produktams ir pašarams tenkančios rinkos dalys. Rinkai tiekiama daug daugiau paženklintų genetiškai modifikuotų pašarinių produktų nei genetiškai modifikuotų maisto produktų. Tai daugiausia lemia su teisine sistema nesusiję veiksniai – vartotojų poreikiai, įvairių prekių santykinis prieinamumas bei kaina pasaulio rinkoje ir maisto produktų gamintojų bei mažmenininkų politika.

genetiškai modifikuotų sėklų ar genetiškai modifikuotų kultūrų gamyba, bus sunkiau atlikti atskyrimą.

B. Prekyba genetiškai modifikuotomis sėklomis

Šis pasiūlymas susijęs su valstybių narių laisve drausti ar riboti tik genetiškai modifikuotų kultūrų auginimą, bet ne laisvą leistų naudoti genetiškai modifikuotų sėklų prekybą visoje Europos Sąjungoje ar tokių sėklų importą iš trečiųjų šalių leidus jas naudoti ES lygmeniu.

C. Poveikis kitų rūšių gamybai ir tolesnės gamybos grandies ūkio subjektams ir vartotojams

Dėl kitų rūšių gamybos, galimybė pašalinti GMO iš konkrečių teritorijų ir kelių skirtingų gamybos grandinių sujungimas gali būti naudingas ekologiškų arba tradicinių produktų ūkio subjektams ir vartotojams, be to, gali sumažėti atskyrimo išlaidos. Sunku įvertinti poveikį galutinei vartotojų kainai. Tačiau tikimasi, kad padidės vartotojų ir ūkio subjektų galimybė rinktis iš trijų skirtingų rūšių – ekologiškų, tradicinių ir genetiškai modifikuotų – produktų.

D. Poveikis administracinėms išlaidoms

Tikimasi, kad dėl šios pasirinkties sumažės nacionalinių apsaugos priemonių skaičius, dėl to sumažės valstybėms narėms, EMST ir Komisijai tenkanti administracinė našta, būtų mažiau ir su šiomis priemonėmis susijusių procedūrų. Iš kitos pusės, gali padidėti valstybių narių administracinės išlaidos joms siekiant riboti ar drausti GMO auginimą. Atsižvelgiant į dabartinę padėtį, tose valstybėse, kuriose būtų auginamos šios kultūros, reikės išteklių patikrinimams, kontrolei ir stebėsenai, ypač vietos lygmeniu, atlikti siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai įgyvendinti po pateikimo rinkai taikomi reikalavimai.

2.2.2. *Socialinis poveikis*

Kadangi nesitikima, jog pagal dabartinį pasiūlymą pasikeis bendras auginimo plotas, manoma, kad pasiūlymas neturės ryškaus poveikio užimtumui.

Atsižvelgiant į labiau nacionalinį ir regioninį GMO auginimo pobūdį, taip pat tikimasi, kad visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus nacionaliniu ir regiono lygmeniu padidės, o valstybės narės skirs daugiau išteklių ir laiko, kad visuomenė galėtų aktyviau dalyvauti priimant sprendimus. Tikimasi, kad bus svarstomi socialiniai, ekonominiai ir etiniai aspektai, suteiksiantys pagrindą atitinkamiems sprendimas nacionaliniu, regiono ir vietos lygmeniu priimti.

2.2.3. *Poveikis aplinkai*

EMST toliau ES lygmeniu atskirai vertins galimą kiekvieno GMO pavojų sveikatai ir aplinkai. EMST, atsižvelgusi į nacionalinių kompetentingų institucijų mokslines pastabas, ypač susijusias su regioniniais aspektais, parengs atitinkamas nuomones.

Atsižvelgiant į dabartinę padėtį, tose teritorijose, kuriose bus auginami GMO, gali prireikti rizikos valdymo ir galimo poveikio aplinkai stebėsenos remiantis atitinkamais rizikos vertinimais. Šioje veikloje gali tekti aktyviai dalyvauti nacionalinėms ir (arba) regioninėms valdžios institucijoms ir kitiems tinklams (pvz., ūkininkų ar mokslininkų), kad būtu pasiekta kuo geresnių rezultatų.

2.3. Išvada

Komisijos mano, kad būtina iš dalies keisti teisės aktus, kad būtų išlaikyta tinkama pusiausvyra tarp pavojaus sveikatai ir aplinkai moksliniu vertinimu grindžiamos ES leidimų išdavimo sistemos tolesnio veikimo ir būtinybės suteikti valstybėms narėms laisvę spręsti konkrečius nacionalinius ar vietos lygmens klausimus, susijusius su GMO auginimu. Manoma, kad pasirinkus šį kelią, kai išlaikoma GMO Europos Sąjungos leidimų išdavimo sistemą ir toliau vyksta laisva genetiškai modifikuotų maisto produktų, pašarų ir sėklų apyvarta ir importas, bus patenkinti kai kurių valstybių narių poreikiai, ir jam pritars visuomenė. Taip pat nustatyta, kad galima ekonominė ir socialinė šio pasiūlymo nauda greičiausiai bus didesnė nei galimi trūkumai.

Valstybės narės pačios gali tinkamiau atlikti poveikio vertinimą pagrįsti savo sprendimams dėl GMO auginimo jų teritorijose nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu .

3. Teisiniai pasiūlymo aspektai

3.1. Pasiūlymo turinys

Pasiūlymu iš dalies keičiama Direktyva 2001/18/EB – įterpiamas naujas straipsnis, pagal kurį valstybėms narėms leidžiama riboti arba drausti leistų naudoti GMO auginimą visoje savo teritorijoje ar jos dalyje remdamosi argumentais, kurie neįtraukti į pavojaus aplinkai vertinimą pagal ES leidimų išdavimo sistemą ir kurie nesusiję su netyčinio GMO atsiradimo kituose produktuose vengimu.

Šis pakeitimas bus taikomas GMO, kuriuos leidžiama auginti pagal Direktyvą 2001/18/EB arba Reglamentą (EB) Nr. 1829/2003, kuris taip pat reglamentuoja auginimo prašymus, jeigu jie susiję su GMO, kurie skirti naudoti kaip žaliava tolesnei maisto produktų ir pašarų gamybai. Jis bus vienodai taikomas rinkai pateiktoms visų rūšių sėkloms ir augalų dauginamajai medžiagai remiantis atitinkamais ES teisės aktais[11].

[11] Direktyvos 2002/53/EB ir 2002/55/EB.

Valstybėms narėms suteiksima laisvė bus susijusi tik su GMO auginimu, bet ne su leistų naudoti genetiškai modifikuotų sėklų pateikimu rinkai ir importu, kurie turi nevaržomai toliau vykti pagal vidaus rinkos taisykles ir atitinkamus tarptautinius Sąjungos įsipareigojimus. Pasiūlyme pateikiamos dvi sąlygų grupės, kuriomis vadovaudamosi valstybės narės galės imtis priemonių.

1. Kadangi GMO saugos atsižvelgiant į žmonių ir gyvūnų sveikatą ir aplinką vertinimas atliekamas ES lygmeniu, pagal galiojančią teisinę sistemą valstybės narės turi galimybę pasinaudoti Direktyvoje 2001/18/EB (23 straipsnis) nustatyta apsaugos sąlyga ir taikyti specialias procedūras arba pasinaudoti Reglamente (EB) Nr. 1829/2003 (34 straipsnis) nustatytomis priemonėmis kilus pavojui, jeigu jos pateikia svarių argumentų, kad leistas naudoti produktas gali kelti didelį pavojų sveikatai ir aplinkai. Todėl pasiūlyme nustatyta, kad valstybės narės negali sveikatos ir aplinkos apsaugos dingstimi pateisinti nacionalinio GMO auginimo draudimo, nesilaikydamos šių specialių procedūrų. Šia sąlyga siekiama išlaikyti ES teisės aktais reglamentuojamą moksliniais duomenimis grindžiamą leidimų išdavimo sistemą.

2. Taip valstybės narės gali pasinaudoti argumentais (neįtrauktais į rizikos aplinkai vertinimą pagal ES leidimų išdavimo sistemą) siekdamos riboti ar drausti GMO naudojimą auginimą savo teritorijose. Valstybių narių taikomos priemonės turi atitikti Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač nacionalinių ir nenacionalinių produktų nediskriminavimo principą ir nuostatas dėl valstybių narių prekybos kiekybinių apribojimų (Sutarties dėl ES veikimo 34 ir 36 straipsniai). Galiausiai jie turi atitikti tarptautinius ES įsipareigojimus, ypač susijusius su Pasaulio prekybos organizacija (PPO).

3.2. Pasirinkta priemonė

Pasiūlymas yra reglamentas, nors juo ir iš dalies keičiama direktyva.

Tokio pasirinkimo priežastis – pasiūlymo taikymas yra bendro pobūdžio, jis yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse. Be to, jame iš esmės nėra nuostatų, kurias reikėtų perkelti į nacionalinę teisę, nes juo tik nustatomas teisinis pagrindas valstybėms narėms imtis priemonių.

3.3. Subsidiarumo ir proporcingumo principas

3.3.1. *Pasiūlymo atitiktis subsidiarumo principui*

Remiantis ES sutarties 5 straipsnio 3 dalimi, pagal subsidiarumo principą tose srityse, kurios nepriklauso Sąjungos išimtinei kompetencijai, ji ima veikti tik tada ir tik tokiu mastu, kai valstybės narės numatomo veiksmo tikslų negali deramai pasiekti centriniu, regioniniu ir vietiniu lygiu, o Sąjungos lygiu dėl numatomo veiksmo masto arba poveikio juos pasiekti būtų geriau.

Pagal Sutarties dėl ES veikimo 2 straipsnio 2 dalį, kai Sutartys konkrečioje srityje suteikia Sąjungai kompetenciją, kurią ji dalijasi su

valstybėmis narėmis, Sąjunga ir valstybės narės gali toje srityje priimti teisiškai privalomus aktus. Vadovaujantis paskutiniu šios nuostatos sakiniu, valstybės narės vėl naudojasi savo kompetencija tiek, kiek Sąjunga nusprendė nesinaudoti savo kompetencija.

Dabartinėje ES teisinėje sistemoje GMO auginimas visiškai suderintas. Taigi valstybėms narėms leidžiama priimti pagrįstas priemones, ribojančias ar draudžiančias auginti GMO tik pagal toje teisinėje sistemoje nustatytus reikalavimus (iš esmės tai nuostatos dėl apsaugos sąlygos ir priemonių kilus pavojui, kai nustatoma, kad sveikatai ar aplinkai iškilęs didelis pavojus, ir Direktyvos 2001/18/EB 26a straipsnis, skirti išvengti netyčinio GMO atsiradimo kituose produktuose).

Tačiau patirtis parodė, kad GMO auginimo klausimą valstybėms narėms geriau pavyksta spręsti centriniu arba regioniniu ir vietos lygmeniu. Jis glaudžiai susijęs su žemės naudojimu ir vietinių žemės ūkio struktūrų reikalavimais, atskiromis gamybos grandinėmis ir vartotojų poreikiais. Priešingai nei GMO saugos vertinimas, atliekamas pagal ES mastu bendrus principus, arba nei klausimai, susiję su GMO importui ir prekyba, kurie toliau turi būti reguliuojami ES lygmeniu, pripažinta, kad GMO auginimo klausimas yra labai svarbus vietos ir (arba) regiono lygmeniu. Todėl sprendimų priėmimas nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu laikomas tinkamiausiu būdu su GMO auginimu susijusiems klausimams spręsti.

Todėl, laikantis subsidiarumo principo ir taikant ES sutarties 5 straipsnio 3 dalies paskutinį sakinį, valstybėms narėms turėtų būti suteikta teisė priimti taisykles dėl GMO auginimo savo teritorijose po to, kai GMO buvo teisėtai pateikti ES rinkai, jeigu nustatytos priemonės neturi poveikio jų pateikimui rinkai bei importui ir jeigu jos atitinka Sutartis ir tarptautinius ES įsipareigojimus, ypač susijusius su Pasaulio prekybos organizacija (PPO).

3.3.2. *Pasiūlymo atitiktis proporcingumo principui*

Remiantis ES sutarties 5 straipsnio 4 dalimi, pagal proporcingumo principą Sąjungos veiksmų turinys ir forma neviršija to, kas būtina siekiant Sutarčių tikslų.

Pasiūlyme numatomas Sąjungos veiksmų turinys – tik leisti valstybėms narėms priimti pagrįstas priemones dėl GMO auginimo. Laikantis pasiūlymo aprėpties ribų (visų pirma valstybių narių taikomos nacionalinės priemonės neturi būti grindžiamos argumentais, įtrauktais į rizikos aplinkai vertinimą pagal ES leidimų išdavimo sistemą, ir jos turi atitikti Sutartis bei susijusius tarptautinius įsipareigojimus), jis neturėtų trukdyti ES siekti Sutarčių tikslų. Valstybių narių priimtos priemonės gali būti susijusios tik su GMO auginimu, bet ne su genetiškai modifikuotų sėklų ir augalų dauginamosios medžiagos bei produktų, kuriuose jų yra, taip pat jų derliaus produktų laisva apyvarta ir importu.

Be to, tikimasi, kad, palyginti su dabartine padėtimi, suinteresuotieji subjektai (pvz., biotechnologijų bendrovės ar ūkininkai) ir vartotojai nepatirs papildomų išlaidų. Kai kurioms valstybėms narėms gali tekti numatyti didesnius administracinius išteklius dėl galimo didesnio patikrinimų ir kontrolės poreikio. Tačiau šios išlaidos neturėtų būti pernelyg didelės ar nepagrįstos. Sprendžiant iš minėto tolesnio ekonominio, socialinio poveikio ir poveikio aplinkai, ūkio subjektai, vartotojai ar bet kurie kiti subjektai neturėtų patirti pernelyg didelės naštos, išlaidų ar nepatogumų palyginti su dabartine padėtimi.

4. Poveikis biudžetui

Šis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento pasiūlymas neturi finansinio poveikio Sąjungos biudžetui.

Pasiūlymo poveikis mažosioms ir vidutinėms įmonėms nuo šiuo metu galiojančių teisės aktų poveikio nesiskirs.

2010/0208 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo iš dalies keičiamos Direktyvos 2001/18/EB nuostatos dėl valstybių narių galimybės savo teritorijoje riboti ar drausti GMO auginimą

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 [...] straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę[12],

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę[13],

perdavę pasiūlymą nacionaliniams parlamentams,

taikydami įprastą teisėkūros procedūrą[14],

kadangi:

(1) 2001 m. kovo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir panaikinančia Tarybos direktyvą 90/220/EEB[15] ir 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų[16] nustatyta išsami teisinė genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) leidimų išdavimo sistema, kuri visapusiškai taikoma sėklų ar kitos augalų dauginamosios medžiagos pavidalo GMO, skirtiems naudoti auginimo tikslais visoje ES (toliau – auginimui skirti GMO).

(2) Remiantis šiais teisės aktais, prieš išduodant auginimui skirtų GMO leidimą juos pateikti Sąjungos rinkai, atliekamas atskiras pavojaus vertinimas. Šios leidimų išdavimo tvarkos tikslas – užtikrinti aukštą žmonių gyvybės ir sveikatos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, aplinkos ir vartotojų interesų apsaugos lygį ir veiksmingą vidaus rinkos veikimą.

---

12 OL C , , p. .
13 OL C , , p. .
14 OL C , , p. .
15 OL L 106, 2001 4 17, p. 1.
16 OL L 268, 2003 10 18, p. 1.

(3) Be leidimo pateikti rinkai išdavimo genetiškai modifikuotų rūšių augalai taip pat turi atitikti ES teisės aktuose nustatytus reikalavimus dėl sėklų ir augalų dauginamosios medžiagos prekybos, nustatytus visų pirma 1966 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvoje 66/401/EEB dėl prekybos pašarinių augalų sėkla[17], 1966 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvoje 66/402/EEB dėl prekybos javų sėkla, 2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvoje 2002/53/EB dėl bendrojo žemės ūkio augalų veislių katalogo[18], 2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvoje 2002/54/EB dėl prekybos runkelių sėkla[19], 2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvoje 2002/55/EB dėl prekybos daržovių sėkla[20], 2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvoje 2002/56/EB dėl prekybos sėklinėmis bulvėmis[21], 2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvoje 2002/57/EB dėl prekybos aliejinių ir pluoštinių augalų sėkla[22], 1968 m. balandžio 9 d. Tarybos direktyvoje 68/193/EEB dėl prekybos vynmedžių dauginimo medžiaga[23], 1998 m. liepos 20 d. Tarybos direktyvoje 98/56/EB dėl prekybos dekoratyvinių augalų dauginamąja medžiaga[24], 1999 m. gruodžio 22 d. Tarybos direktyvoje 99/105/EB dėl prekybos miško dauginamąja medžiaga[25] ir 2008 m. rugsėjo 29 d. Tarybos direktyvoje 2008/90/EB dėl prekybos vaisinių augalų dauginamąja medžiaga ir sodininkystei skirtais vaisiniais augalais[26]. Iš išvardytų teisės aktų direktyvose 2002/53/EB ir 2002/55/EB pateiktos nuostatos, leidžiančios valstybėms narėms tam tikromis aiškiai apibrėžtomis sąlygomis naudoti konkrečios rūšies augalus visoje savo teritorijoje ar jos dalyje arba nustatyti atitinkamas konkrečios rūšies augalų auginimo sąlygas.

(4) Kai pagal ES teisinę sistemą išduodamas leidimas auginimo tikslais naudoti GMO ir rinkai pateiksimi konkrečios veislės augalai atitinka ES teisės aktų, reglamentuojančių sėklų ir augalų dauginamosios medžiagos pateikimą rinkai, reikalavimus, valstybėms narėms neleidžiama drausti, riboti ar varžyti jų laisvą apyvartą savo teritorijoje, išskyrus atvejus, kai susiklosto ES teisės aktais apibrėžtos sąlygos.

(5) Patirtis parodė, kad GMO auginimo klausimą valstybėms narėms geriau pavyksta spręsti centriniu arba regioniniu ir vietos lygmeniu. Priešingai nei klausimas dėl GMO pateikimo rinkai ir importo, kurie toliau turėtų būti reguliuojami ES lygmeniu, kad būtų išsaugota vidaus rinka, buvo pripažinta, kad GMO auginimo klausimas yra labai svarbus vietos ir (arba) regiono lygmeniu. Todėl, remiantis Sutarties dėl ES veikimo 2 straipsnio 2 dalimi, valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė nustatyti taisykles būtent dėl GMO auginimo jų teritorijoje po to, kai buvo teisėtai išduotas leidimas GMO pateikti ES rinkai.

(6) Tokiomis aplinkybėmis ir vadovaujantis subsidiarumo principu tikslinga valstybėms narėms suteikti daugiau laisvės spręsti, ar jos nori savo teritorijoje auginti GMO kultūras, nekeičiant Sąjungos GMO leidimų išdavimo sistemos ir nepriklausomai nuo

---

17 OL L 125, 1966 7 11, p. 2298.
18 OL L 268, 2003 10 18, p. 1.
19 OL L 193, 2002 7 20, p. 12.
20 OL L 193, 2002 7 20, p. 33.
21 OL L 193, 2002 7 20, p. 60.
22 OL L 193, 2002 7 20, p. 74.
23 OL L 93, 1968 4 17, p. 15.
24 OL L 226, 1998 8 13, p. 16.
25 OL L 11, 2000 1 15, p. 17.
26 OL L 267, 2008 1 8, p. 8.

priemonių, kurių valstybės narės turi teisę imtis pagal Direktyvos 2001/18/EB 26a straipsnį, kad išvengtų netyčinio GMO atsiradimo kituose produktuose.

(7) Todėl valstybėms narėms turėtų būti leidžiama nustatyti priemones, ribojančias arba draudžiančias auginti visus ar konkrečius GMO visoje jų teritorijoje arba jos dalyse, ir atitinkamai savo nuožiūra iš dalies keisti šias priemones visais susijusių GMO leidimo išdavimo, pakartotinio išdavimo arba pašalinimo iš rinkos etapais. Ši nuostata turėtų būti taikoma ir genetiškai modifikuotų rūšių sėkloms ir augalų dauginamajai medžiagai, pateiktoms rinkai pagal atitinkamus teisės aktus, reglamentuojančius sėklų ir augalų dauginamosios medžiagos pateikimą rinkai, visų pirma pagal direktyvas 2002/53/EB ir 2002/55/EB. Priemonės turėtų būti susijusios tik su GMO auginimu, bet ne su genetiškai modifikuotų sėklų ir augalų dauginamosios medžiagos bei produktų, kuriuose jų yra, taip pat jų derliaus produktų laisva apyvarta ir importu. Be to, jos neturėtų daryti poveikio genetiškai nemodifikuotų rūšių sėklų ir augalų dauginamosios medžiagos, kurioje aptikta atsitiktinių ar techniškai neišvengiamų ES leidžiamų naudoti GMO pėdsakų, auginimui.

(8) Pagal GMO leidimų išdavimo teisinę sistemą valstybė narė negali keisti žmonių ir (arba) gyvūnų sveikatos ir aplinkos apsaugos lygio Europos Sąjungoje, ir jos keisti nereikia. Tačiau valstybės narės gali nustatyti priemones, ribojančias ar draudžiančias auginti visus ar konkrečius GMO visoje savo teritorijoje ar jos dalyje, remdamosi su visuomenės interesais susijusiais argumentais, išskyrus tais, kurie nurodyti suderintose ES taisyklėse, kuriose jau nustatytos procedūros, skirtos atsižvelgti į galimą pavojų sveikatai ir aplinkai dėl GMO auginimo. Todėl šios priemonės turėtų taip pat atitikti Sutartis, visų pirma nacionalinių ir nenacionalinių produktų nediskriminavimo principą ir Sutarties dėl ES veikimo 34 bei 36 straipsnius, ir atitinkamus tarptautinius Sąjungos įsipareigojimus, ypač susijusius su Pasaulio prekybos organizacija.

(9) Remiantis subsidiarumo principu, šio reglamento tikslas nėra suderinti auginimo sąlygas valstybėse narėse, bet suteikti valstybėms narėms laisvės pasinaudoti su moksliniu pavojaus sveikatai ir aplinkai tyrimu nesusijusiais argumentais ir uždrausti auginti GMO savo teritorijoje. Be to, pagal 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 98/34/EB, nustatančią informacijos apie techninius standartus ir reglamentus teikimo tvarką[27], sistemingai pranešant apie valstybių narių priemones nebūtų paisoma vieno iš tos direktyvos tikslų – leisti Komisijai svarstyti galimybę ES lygmeniu priimti privalomus teisės aktus. Kadangi priemonės, kurias valstybės narės gali priimti pagal šį reglamentą, negali būti susijusios su GMO pateikimu rinkai jos nekeistų GMO, kuriuos leista naudoti remiantis galiojančiais teisės aktais, pateikimo rinkai sąlygų, Direktyvoje 98/34/EB nustatyta pranešimo tvarka neatrodo esanti tinkamiausias informacijos teikimo Komisijai būdas. Todėl taikant nukrypti leidžiančią nuostatą, Direktyva 98/34/EB neturėtų būti taikoma. Tinkamesnis būdas Komisiją informuoti apie nacionalines priemones prieš jas priimant galėtų būti paprastesnė pranešimo apie jas sistema. Todėl apie planuojamas priimti priemones ir jų taikymo priežastis valstybės narės turėtų informaciniais tikslais pranešti Komisijai ir kitoms valstybėms narėms likus mėnesiui iki šių priemonių nustatymo.

(10) Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 7 straipsnio 8 dalyje ir 19 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad Direktyvos 2001/18/EB A ir D dalių nuorodos į GMO, kurių leidimai

---

[27] OL L 204, 1998 7 21, p. 37.

išduoti remiantis tos direktyvos C dalimi, yra vienodai taikomos tiems GMO, kurių leidimai išduoti pagal tą reglamentą. Todėl remiantis šiuo reglamentu valstybių narių nustatytos priemonės turėtų būti taikomos ir GMO, kurių leidimai išduoti pagal Reglamentą (EB) Nr. 1829/2003.

(11) Todėl Direktyva 2001/18/EB turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeista,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis
Direktyvos 2001/18/EB pakeitimas

Nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos Direktyva 2001/18/EB papildoma šiuo straipsniu:

„26b straipsnis
Auginimas

Valstybės narės gali priimti priemones, ribojančias ar draudžiančias visoje teritorijoje ar jos dalyje auginti visus ar konkrečius GMO, kurių leidimas išduotas pagal šios direktyvos C dalį arba Reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 ir kurie sudaryti iš genetiškai modifikuotų rūšių augalų, pateiktų rinkai pagal atitinkamus ES teisės aktus, reglamentuojančius sėklų ir augalų dauginamosios medžiagos pateikimą rinkai, jeigu:

a) tos priemonės grindžiamos argumentais, nesusijusiais su neigiamo poveikio sveikatai ir aplinkai, galinčio atsirasti dėl apgalvoto GMO išleidimo į aplinką ar pateikimo rinkai, vertinimu

ir

b) jos atitinka Sutartis.

Nukrypstant nuo Direktyvos 98/34/EB, valstybės narės, pagal šį straipsnį ketinančios nustatyti pagrįstas priemones valstybės narės prieš mėnesį iki šių priemonių priėmimo informaciniais tikslais apie jas praneša kitoms valstybėms narėms ir Komisijai.“

2 straipsnis
Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja [...] kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse pagal Sutartis.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkas	*Pirmininkas*